O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TERMIZ DAVLAT MUHANDISLIK VA AGROTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“RESPUBLIKA JANUBIDA GEOLOGIYA, KON-METALLURGIYA VA NEFT-GAZ SOHALARINING ISTIQBOLLARI”
« ПЕРСПЕКТИВЫ ГЕОЛОГИИ, ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОЙ И НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛЕЙ ЮГА РЕСПУБЛИКИ »
“PROSPECTS FOR GEOLOGY, MINING METALLURGICAL, AND OIL AND GAS INDUSTRIES IN THE SOUTH OF THE REPUBLIC”

MAVZUSIDAGI

XALQARO ILMIY VA ILMIY-TEXNIK ANJUMANI MATEREALLARI TO‘PLAMI

II – QISM

22 – 23 Noyabr

TERMIZ 2024

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT MUHANDISLIK VA AGROTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“RESPUBLIKA JANUBIDA GEOLOGIYA, KON-METALLURGIYA VA NEFT-GAZ SOHALARINING ISTIQBOLLARI”

«ПЕРСПЕКТИВЫ ГЕОЛОГИИ, ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОЙ И НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛЕЙ ЮГА РЕСПУБЛИКИ»

“PROSPECTS FOR GEOLOGY, MINING METALLURGICAL, AND OIL AND GAS INDUSTRIES IN THE SOUTH OF THE REPUBLIC”

MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY VA ILMIY-TEXNIK ANJUMANI

ПРЕДМЕТ МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND SCIENTIFIC-TECHNICAL CONFERENCE ON

II – QISM

22 – 23 Noyabr 2024 yil

“EZOZA-PRINT”
TERMIZ - 2024

7. Шоймуратов Т.Х. Высоковязкая нефть и природный битум – источник увеличения производства нефтепродуктов. // Узбекский журнал нефти и газа. Ташкент. (специальный выпуск). 2012. -С.73-81.

8. Шоймуратов Т.Х., Юсупов Ш.К.Технология разработки месторождений высоковязких нефтей и природных битумов подземным способом. // Материалы Республиканской научной и научно-практической конференции «Актуальные проблемы геологического образования в Республике и перспективы развития наук о Земли». Ташкент. 2020. -С.245-249.

9. Акрамова Н.М. Геохимическая характеристика тяжелых нефтей и природных битумов Республики Узбекистан // Ташкент. геолфонды АО «ИГИРНИГМ», 2013.

10. Шоймуротов Т.Х. Высоковязкая нефть и природный битум – источники увеличения производства нефтепродуктов. // Узбекский журнал нефти и газа. Ташкент, 2012, специальный выпуск. -С.73-81.

11. Шоймуротов Т.Х., Юсупов Ш.К. Условия образования и аккумуляции нефтебитуминозных залежей в Узбекистане. // Матер. Межд. науч.-практ. конф. «Геология Средней Азии: Состояние изученности и перспективы развития». Навои, 2022. -С.367-378.

12. Ярбобоев, Т. Н., & Жураев, Ф. О. (2018). Перспективы республики узбекистан на сланцевой нефти и газа. *Интернаука*, (12), 28-29.

13. Жураев, Ф. О. (2023, ноябрь). Сурхандарё мегасинклиналинг нефтгазлигини геологии ўрганилганлиги. В *материалах Международной конференции по образовательным открытиям и гуманитарным наукам* (Том 2, № 12, стр. 30-36).

14. Жўраев, Ф. О., Рўзиев, Б. М., & Сайдалиев, С. С. (2017). Сурхандарё мегасинклиналининг нефтгазга истиқболилиги. *Интернаука*, (7-3), 58-60.

BAZALT ASOSIDA TAYYORLANADIGAN ISSIQLIK SAQLOVCHI QURILISH MATERIALLARI

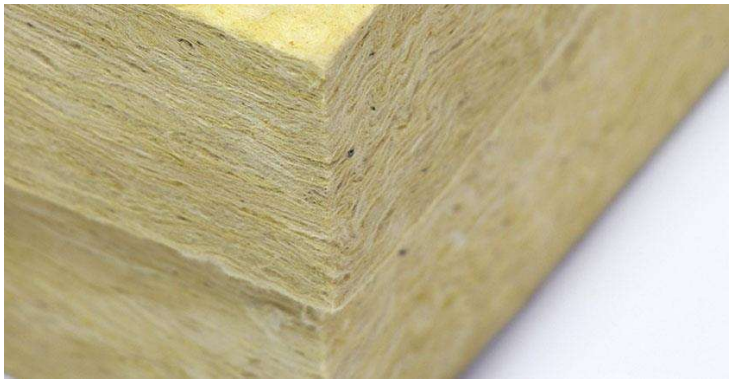
M.J. Abduvaliyeva *t.f.f.d. dots. v.b. TerDMAU.*
E.M. Abdunazarov *TerDMAU magistri,*
O.Z. Zoirova *TerDMAU talabasi,*
E.P.Tulayev *TerDMAU talabasi.*
+998990484722 muqaddamabduvaliyeva@gmail.com.

Bazalt — magmatik tog‘ jinsi, rangi bo‘z va qoramtir, sof og‘irligi 2,5-3 g. Tarkibi asosan plagioklaz (labrador)dan iborat. Kimyoviy tarkibi uning chuqurlikdagi analogi bo‘lgan gabbroga yaqin. Kamchatka, Zabaykalye, Armaniston, Ukrainada va O‘zbekistonning Qurama, Turkiston, Tomdi tog‘lari (paleozoy qatlamlari) da manbalari mavjud. Yaxshi silliqlanishi tufayli juda qadimdan haykaltaroshlikda Misr, Assuriya, Rim, Vizantiya, Armaniston va boshqa joylarda qo‘llanilib kelingan. Hozirgi kunda bazalt juda ko‘p maqsadlarda ishlatilib kelmoqda, xususan, kislotaga chidamli kimyoviy asboblar, quvurlar, elektroizolyatorlar yasashda, toshdan quyma buyumlar ishlab chiqarishda hamda qurilishda qoplama bezak materiallari sifatida ishlatiladi.

Bazalt asosidagi issiqlik saqlovchi qurilish materiallari bazalt tolalaridan tayyorlanadi. Bazalt issiqlik saqlovchi plitalari issiqlikni tejash bilan birga ovoz o‘tkazmaydi va yong‘indan himoya qiladi. Mahsulot alohida qayta ishlashni talab etmaydi, kimyoviy bardoshli va uzoq vaqt davomida foydalanishga mo‘ljallangan.

Bazalt asosida issiqlik saqlovchi materiallar iste'molining oshishi asosan respublikada uy-joylarni, ijtimoiy va sanoat obyektlarida, jumladan, ko‘p qavatli uy-joy va noturar joylar qurilishi, unda tashqi va ichki devorlarni bazalt asosidagi issiqlik saqlovchi plitasi sifatida foydalanish eng istiqbolli texnologiyalardan biri hisoblanadi hamda respublika bozorlarida eng talab yuqori issiqlik saqlovchi qurilish materiali ekani bilan ajralib turadi.

Ushbu material gidrofobdir. Unga tushgan suv ichkariga kira olmaydi, buning natijasida issiqlik saqlovchi xususiyatlari o‘zgarmaydi. Ammo shunga o‘xshash tajribani oddiy mineral plita bilan o‘tkazsangiz, u yetarli miqdordagi suvni yutadi. Nam momiq iliq bo‘lmaydi - axir suv, uning teshiklariga kirib, materialning issiqlik o‘tkazuvchanligini sezilarli darajada oshiradi. Suvning hajmi bo‘yicha so‘rilishi 2% dan ko‘p emas.

Bazalt tolasi, zichligidan qat'iy nazar, mukammal bug‘ o‘tkazuvchanligiga ega. Havodagi namlik issiqlik saqlash qatlamiga uning ichida kondensat hosil qilmasdan osonlikcha kirib boradi. Bu, ayniqsa, hammom yoki sauna uchun juda muhimdir.

Ovozni to‘sib qo‘yish - yuqori darajada: Akustik xususiyatlarga kelsak, ular bazalt tolali plitalar uchun ham foydali - albatta, ovoz yutish jihatidan. Ushbu issiqlik saqlovchi plita devorlar bo‘ylab harakatlanadigan vertikal tovush to‘lqinlarini o‘chirishga qodir. Buning yordamida xona tashqi shovqindan yaxshi himoya qilingan. Tovush to‘lqinlarini singdirib, aks sado berish vaqtini qisqartiradi, bu nafaqat devorlari ushbu material bilan issiqlik saqlovchi plita qilingan xonani, balki qo‘shni xonalarni ham shovqindan himoya qiladi.

Yong‘in o‘chiruvchilarning talablariga muvofiq, bazalt tolali plita yonuvchan bo‘lmagan moddalar hisoblanadi. Ammo bu hammasi emas - u ochiq olov yo‘lini to‘sib qo‘yishga qodir. Bazalt issiqlik saqlovchi plitasining erish nuqtasiga yetmasdan bardosh bera oladigan yuqori harorati 1114 ^{0}C ni tashkil etadi, bu esa uni yuqori haroratda ishlaydigan moslamalarni issiqlik saqlovchi plita qilish uchun ishlatishga imkon beradi.

Bazalt asosida issiqlik saqlovchi qurilish plitalarining kimyoviy jihatdan passivdir - bu uning shubhasiz afzalligi. Agar u metall yuzaga yaqin yotqizilgan bo‘lsa, unda siz metallda zang paydo bo‘lmasligiga yuz foiz amin bo‘lishingiz mumkin. Bazalt issiqlik saqlovchi plitasi agressiv biologik vositalarga juda xotirjam munosabatda bo‘ladi. Bu chiriyotgan yoki mog‘or va boshqa zararli mikroorganizmlarning shikastlanishi bilan tavsiflanmaydi.

Bazalt asosida issiqlik saqlovchi qurilish plitalarining ekologik tozaligi.

Bazalt asosida issiqlik saqlovchi qurilish plitalarining tabiiy xom ashyo va zamonaviy yuqori sifatli komponentlardan ishlab chiqariladi. Mahsulot xavfsizligi gigiyenik sertifikatlar va atrof-muhit sertifikati bilan tasdiqlangan.

Zavodining eng yangi texnologik liniyasi ishlab chiqarish jarayonida zararli moddalar chiqindilarini minimallashtirishga, shuningdek ishlab chiqarishda ishlatiladigan chiqindi gazlar va suvning issiqligini yopiq siklda qayta ishlatishga imkon beradi.

Issiqlik saqlovchi plitasi binolarda issiqlikni saqlaydi, bu isitish uchun zarur bo‘lgan energiya manbalarini sezilarli darajada tejaydi. Umuman olganda, bu atmosferaga zararli gazlar chiqindilarini kamaytiradi va bu sayyoramiz iqlimiga antropogen ta’sirini kamaytirishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Shodmonov A. BAZALT TOSHI ASOSIDAGI ISSIQLIK SAQLOVCHI QURILISH PLITALARINING XOSSALARI //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 165-167.

2. Xudoyqulov, Alisher, Shoqosimov, Islom, Amirkulov, Shaxruz, Xudoyqulov, Bobur, Boymonov, Rufadjon BAZALT TOLASINI ISHLAB CHIQARISHDA XOM-ASHYONING YAROQLILIK DARAJASINI MOS FORMULALAR BILAN ANIQLASH // ORIENSS. 2021. №8. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/bazalt-tolasini-ishlab-chiqarishda-xom-ashyoning-yaroqlilik-darajasini-mos-formulalar-bilan-aniqlash.

3. https://yuz.uz/uz/news/bazalt-asosida-tayyorlanadigan-issiqlik-saqlovchi-qurilish-materiali-haqida-bilasizmi

4. https://srcyrl.ky-plastics.com/info/main-properties-of-basalt-fiber-for-asphalt-pa-35036146.html

BAZALT TOLASINING QO‘LLANILISH SOHALARI VA BETONNING MEXANIK XUSUSIYATLARIGA TA’SIRI

M.J. Abduvaliyeva t.f.f.d. dots. v.b. TerDMAU,
M.G‘. Yulchiyeva t.f.f.d. dots. v.b. TerDMAU,
E.M. Abdunazarov TerDMAU magistri,
E.P.Tulayev TerDMAU talabasi,
O.Z. Zoirova TerDMAU talabasi.
+998990484722 muqaddamabduvaliyeva@gmail.com,

Texnik va iqtisodiy ko‘rsatkichlariga ko‘ra beton va temirbeton hozirgi kunda ham dunyo bo‘yicha konstruksion qurilish materiallari orasida yetakchi rolni egallab turibdi. Temir beton o‘zining noyob xossalari tufayli tannarxi qimmat bo‘lgan metallning o‘rnini egallab, XX asr materiali nomini oldi. Beton va temirbetonning keng miqyosda qo‘llanilishi qurilish texnologiyasida ham inqilobiy o‘zgarishlar qilishga imkon yaratdi, uzoq muddatga chidamli ulkan inshootlarni tiklashga imkoniyat yaratmoqda. Tadqiqotlarning ko‘rsatishicha temir beton XXI asrda ham temir beton yetakchilik rolini saqlab qoladi. Betonning boshqa materiallar bilan birgalikda ishlashi jiddiy muammo tug‘dirmaydi. Bunga birinchi navbatda armaturani misol keltirish mumkin. Ko‘plab rivojlangan mamlakatlarda o‘tkazilayotgan tadqiqotlar natijasida metall armaturalar takomillashmoqda, ularning yangi turlari ustida

“RESPUBLIKA JANUBIDA GEOLOGIYA, KON – METALLURGIYA VA NEFT – GAZ SOHALARINING ISTIQBOLLARI” XALQARO ILMIY-TEXNIK ANJUMANI

MUNDARIJA

	III-SHO‘BA **RESPUBLIKA JANUBIDAGI GEOLOGIK, MINERALOGIK BOYLIKLAR VA ULARNING KELAJAKDAGI ISTIQBOLLARI.**	
1	***Author: Mohd Nazish Khan. G‘afforov Abdurashid Abdisalim o‘g‘li*** ***Ziyayev Fozil Choriyorovich .*** *Wind Energy Suitability Assessment in Middle Zarafshan Valley, Uzbekistan Using GIS-based Weighted Overlay*	*5*
2	***Карабаев Маматхан Садирович. Рахимов БахромТурсоатович. Кушиев Алибек Абдумурот угли.*** *Элементларнинг тарқалиш ореолларини статистик кўрсаткичларини таҳлил қилиш тамойиллари (Кулжуктов тоғлари)*	*6*
3	***Razikov Odil Taxirdjanovich[1], Turakulov Arslon Urolovich[2]*** *TAXTAQORACHA MARGANETS KONIDAGI MA’DANLI MINERALLAR TAVSIFI*	*9*
4	***Тойчиев Ходжиакбар Абдурасулович[1]. Абдуллаева Мухайёхон Акрамовна*** *О РОЛИ МАГНИТНОЙ ВОСПРИИМЧИВОСТИ ПОГРЕБЕННЫХ ПОЧВЕННЫХ ОБРАЗОВАНИЙ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЛЕССОВЫХ РАЗРЕЗОВ*	*12*
5	***Смирнов Аркадий Николаевич. Каримова Фирдаус Сабировна*** *ПАЛЕОЗОЙСКИЕ РИФОВЫЕ КОМПЛЕКСЫ ЗАПАДНОГО УЗБЕКИСТАНА*	*14*
6	***Tolkun Djurayevich Mirahmedov, Mukhayyokhon Akramovna Abdullaeva*** *APPLICATION OF GIS IN HYDROGEOLOGICAL RESEARCH*	*18*
7	***О.Н. Бозоров Г.О. Хамракулова*** *Анализ показателей эффективности гтм в различных геолого-геофизических условиях и принятие решений По их выбору*	*21*
8	***Стельмах Анна Григорьевна,Федоров Юрий Александровичб Атакулова Мохинур Уткир қизи.*** *Букантау тоғларининг жануби-ғарбий Шохлари ҳудудидаги юқори бўр ётқизиқлари*	*23*
9	***Тойчиев Ходжиакбар Абдурасулович· Стельмах Анна Григорьевна*** *Голоценовые отложения аральского бассейна: литологическая характеристика и типизация*	*25*
10	***Jo‘rayev Mexroj Nurillayevich, Mirxodjayev Baxodir Ismailovich*** *Qattiq foydali qazilmalarni qazib olishda ekspluatatsion razvedka ishlari mohiyati.*	*28*
11	***Allamberdiyev Iskandar Sunnatulla o‘g‘li, Kamol Xakimov Jo‘rayevich, Ziyayev Fozil Choriyorovich.*** *Surxondaryo botiqlining zilzilalar katalogi asosida geodinamik modeli*	*32*
12	***X.K. Eshkabilov, L.B. Turdiqulov.****Po‘lat quvurlarda ichki korroziya-eroziya jarayonlari*	*36*
13	***Do‘sbekov To‘ychi Mengnorovich Mengnorov Quvonchbek To‘ychi o‘g‘li.*** *Geologik jarayonlarning umumiy tavsifi.*	*39*
15	***СОАТОВ НИЗОМИДДИН ТУРДИЕВИЧ.*** *Развитие мезозойских коры выветривания закрытого типа на территории узбекистана*	*42*
16	***Jurayev Fazliddin Ochilxonovich. Rabbimov Jaxongir Shodmonkulovich.*** ***Temirov Toxir Turg‘un o‘g‘li.*** *Og‘ir neft va bitum hosilalarining geokimyoviy tavsifi*	*44*
17	***Jurayev Fazliddin Ochilxonovich.Yusupov Shuxrat Komil o‘g‘li*** ***Umirzoqov Alimardon Toshpo‘lat o‘g‘li.*** *O‘rta osiyo sharqiy tog‘li xududlarida bitum va o‘ta qovushqoq neftlarni namoyonlarining tiplari bo‘yicha tarqalishi.*	*48*
18	***M.J. Abduvaliyeva E.M. Abdunazarov,O.Z. Zoirova E.P.Tulayev.*** *Bazalt asosida tayyorlanadigan issiqlik saqlovchi qurilish materiallari.*	*54*
19	***M.J. Abduvaliyeva, M.G‘. Yulchiyeva, E.M. Abdunazarov, E.P.Tulayev, O.Z. Zoirova*** *. Bazalt tolasining qo‘llanilish sohalari va betonning mexanik xususiyatlariga ta’siri*	*56*
20	***Рахмонов Санжарбек Бахтиёр угли[1] Махамматов Анзор Бобир угли[2]*** *Основные критерии рудообразования в горах мольгузар*	*59*
21	***Мусаева Нигора Абраровна.*** *Қулжуқтов ва аминзатов тоғлари палеоген ётқизиқларининг биофациал таҳлили*	*61*